

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

DOLOČIMO VRSTNI RED PROBLEMOM

Razgovor z Jernejem Pernetom

Jerneja Pernet, predsednika delavskega sveta, sem našel v novih lokih v Šiški, ko je ometaval eno izmed sob. Z žuljavo, od ometa umazano dlanjo mi je segel v roko. Kar nerodno mi je bilo, da sem ga motil sredi dela, vendar, kaj sem hotel.

»Tovariš Jernej, na prvem zasedanju delavskega sveta je bilo v razpravi in v poročilu upravnega odbora načetih nekaj pomembnih vprašanj, o katerih menim, da bo delavski svet še razpravljal. Ali ste mogoče že sestavili plan dela delavskega sveta ali pa ga mislite sestaviti? Gre namreč za te stvari: Rečeno je bilo, da so se v minulem letu dogajale napake pri vzgoji, razmestitvi in skrbi za kadre, da je bilo marsikaj napak pri urejanju tarifne politike, to je točkovanju, urejanju plač, izplačevanju premij, da je dotok učencev v gradbeno stroko premajhen, da bo treba posebno paziti na znižanje proizvodnih stroškov, kajti »Gradis« mora opraviti še dela po cenah iz minulega leta itd.«

Predsednik delavskega sveta Jernej je nekoliko pomislil, potem pa dejal:

»Delavski svet bo na vsak način moral razpravljati o teh stvareh. O čem bo najprej razpravljal, o tem se res še nismo pomenili. Nek vrstni red pa bo treba določiti. Veste kaj, pri določanju dnevnega reda nam precej pomagajo vse organizacije. Poglejte, na drugem zasedanju bomo prav gotovo morali razpravljati o stvareh, o katerih bo razpravljal mednarodni odbor...«

Predme je položil list, na katerem je pisalo:

material moramo še naročiti. Upam, da bodo tako storili tudi drugi delavski sveti. Veste, če imamo v skladiščih material, ki ga ne rabimo, je to tako, kot da imamo denar v nogavici in tarnamo, da ga nimamo. Dogodilo se je že, da so nam v banki blokirali račune. Ali je bilo to krivično? Pregledi, kolikšne so naše zaloge, nas bodo najbrže opozorili, da je banka prav ravnala. Marsikaj imamo v skladiščih, kar bi lahko odprodali, manj obresti bi plačali in kupili tisto, kar nujno potrebujemo.«

»Kaj pa prav za prav najbolj potrebujete?«

Jernej je pogledal skozi okno skladišča. Na nasprotni strani sta delavca pravkar upravljala konzolno dvigalo. Ne verjamem, da ga je pogled na dvigalo spodbudil k naslednji izrečni misli. Na to ga je spodbudilo vsakodnevno tarnanje ljudi, da ni tega in onega, da je delo težko in da bi bilo lažje in uspešnejše, če bi imeli pri roki potrebne stroje, naprave.

»Lahke mehanizacije nam še manjka. Če bi je imeli več, bi delali lažje in več naredili...«

In ko sva se pomenkovala o mehanizaciji, sva kar nehoti prišla do tega, da v gradbeništvu manjka še marsičesa. Predsednik Pernet je bil lani na Švedskem. Kratek pomenek je razkril, da mu je ta sicer kratkotrajna praksa veliko koristila. Da vidite, s kakšno vnemo je pripovedoval, kako bi morali pri nas razvijati proizvodnjo gradbenega materiala, predvsem proizvodnjo raznih novih gradbenih materialov.

»Poglejte. Na Švedskem zgradi vsako leto okoli 60.000 stanovanj.

tapeto. Delo je hitro opravljeno in — poceni. Pri nas pa...«

Zdelo se mi je, da je kar nekam žalostno pogledal zid, ki so ga pred dnevi pozidali in ki je bil ves obškrbljen, saj so vanj vložili električarji cevi šele potem, ko je bil zgrajen, prebili so opeko in vse je bilo treba na novo krpiti.

Jernej Pernet

Iz tehle pomenkov o tipizaciji pa je med nama pravzaprav vznikla misel, da bo moral o tej stvari delavski svet še posebej razpravljati. Ne, »Gradis« ne bo mogel opraviti vsega sam. Vendar je »Gradis« v vsej naši družbeni skupnosti tako velik in tako pomemben kolektiv, da bo njegov glas nekaj zalegel.

Naslednje vprašanje, ki sva ga premlevala, je bilo skrb za vzgojo strokovnega kadra. Pred seboj sem imel kar praktičen primer, Jerneja samega. Delal je popoldne kot dela nešteto delavcev v gradbeni stroki. Zakaj? Ker je premalo kvalificiranih zidarjev in drugih gradbenih delavcev. Gradbeno vodstvo Ljubljane potrebuje 150 zidarjev, dela pa jih samo 90. In zato mora teh 90 nadomestiti vse preostale.

»Kaj bi morali pravzaprav storiti, da bi bil dotok naraščaja v gradbeništvu večji?«

Jernej ni kaj dosti pomišljal. Dejal je:

»Plačni sistem je treba urediti in za stanovanja poskrbeti. In tudi sami moramo še marsikaj popraviti. Pri nas bomo morali štipendirati socialnega delavca. V nekaterih podjetjih so to že storili. Seveda, posamezniki bodo dejali, da je to brezpotreben izdatek. Vendar, če pomislimo, bo delovno področje socialnega delavca zelo zelo široko, saj nas je veliko in gradbišča so raztresena. Nekateri so pomišljali, ali se izplačajo izdatki za referenta higiensko-tehnične zaščite. Številke o nesrečah nam povedo, da se ti izdatki bogato obrestujejo. Nesreč je manj...«

Prav sem dal Jerneju ob tem pomenku. Takšni smo pač ljudje. Stroj kupimo in vemo, da če ga ne bomo mazali in varovali, ne bo tekkel. Če pa dobimo novega delavca, ga kar tebi nič meni nič zaposlimo pri nekem delu in se zanj potem ne menimo kaj dosti. Premalo razmišljamo, kako živi, kje stanuje, kako se hrani, kako daleč se vozi, kakšno je njegovo zdravstveno stanje, kako mu pomagajo starejši, bolj izkušeni delavci itd. itd. In takšen odnos do novih delavcev, pa tudi do starih, je marsikdaj eden izmed vzrokov, da podjetje zapuste, ker se pač niso znašli v novi »družini«.

»Kaj pa nagajevanje?«

»Delavski svet bo moral vztrajati, da bomo pri nas izpolnjevali vse predpise in tudi predpise o nagajevanju. Predvsem pa bo moral razmišljati o razširitvi dela v akordu. Delo v akordu je že lani rodilo velike sadove, storilnost je rasla in tudi delavci smo več zaslужili. Na to bomo morali misliti

tudi letos. Polletna bilanca, ki je že skoraj pred vrati, pa nas bo opozorila, kakšne uspehe smo dosegli vsi skupaj in kaj moramo še storiti, da bo dohodek podjetja večji.«

Z Jernejem sva zaključila pomenek. Pomenila sva se pravzaprav o vsem, o čemer bo moral delavski svet razpravljati vse leto. Vrstni red vprašanj, o katerih bo svet razpravljal prej ali pozneje, pa bodo člani prav gotovo določili na enem izmed naslednjih zasedanj.

P. D.

Kritično in hvale vredno

Sredi junija je bila polletna konferenca sindikalne podružnice delavcev v Mariboru. Razprava po poročilih je bila tako bogata, načela je toliko problemov, da bi ji pravzaprav morali posvetiti več prostora — če ne bi gradiva o vsem tem prešli tik pred zaključkom lista. Tako pa nekaj najosnovnejših ugotovitev.

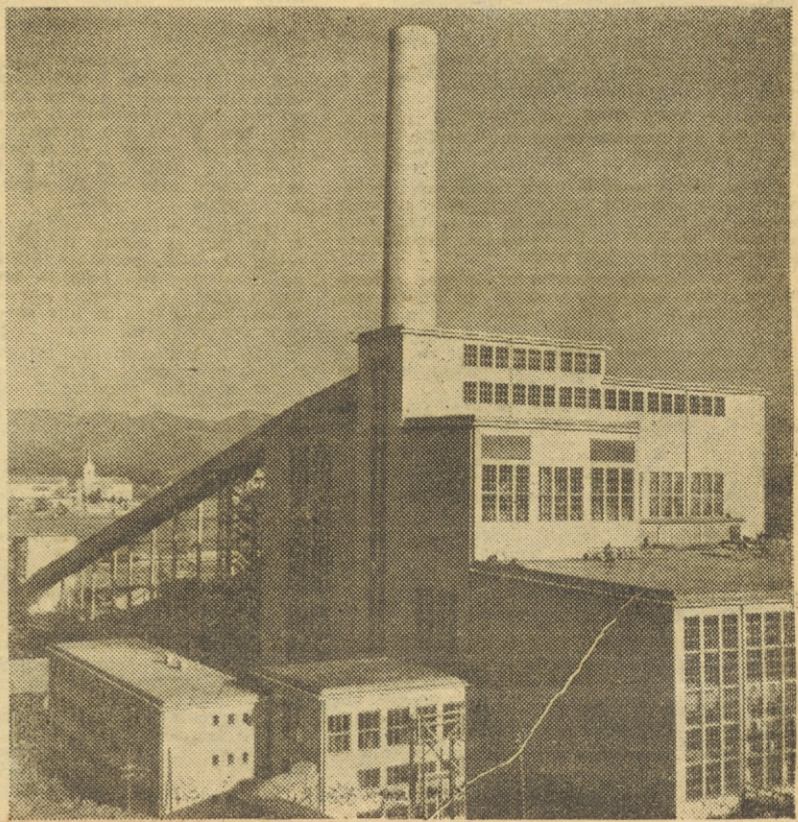
Odborniki so razpravljali o storilnosti dela in o varčevanju z materialom. Ugotovili so, da je delo marsikje slabo organizirano. Delo v akordu pa tudi ni najbolj urejeno. Na različnih sektorjih so različni ceniki za enaka dela. Delovne skupine, ki delajo v akordu, so napačno sestavljene in normirska služba, je bilo rečeno, je na splošno prešlaba. Omembe vredno je opozorilo, da se marsikatero delo pozabi zaračunati investitorju, to pa se ne bi dogodilo, če bi delo oddali v akord. In rečeno je bilo, naj se z akordiranjem ukvarjajo najbolj izkušeni ljudje.

Odborniki so se pomenkovali tudi o stanovanjskih vprašanjih. Stanovanja so slaba, v Mariboru in v Kidričevem. Inženir Maister je omenil, da bodo gradili samski blok, ki bo stal okoli 30 milijonov dinarjev.

Zelo resno pa velja vzeti opozorilo, da je bolniški kontrolor v Ptuj ugotovil, da so bolniki v 720 primerih delali doma ali drugod. Zato je tudi hvale vredna pobuda, da bi postavili bolniškega kontrolorja. Nekateri člani kolektiva namreč izkoriščajo sami sebe in vse skupaj. Dohodek kolektiva se zmanjšuje, če je nekdo tako »bolan«, da dela drugod, podjetje pa mu plača hrano in do sedem dni. In podjetje smo mi vsi skupaj. To pomeni, da se je nam vsem zaradi tega dohodek za nekoliko znižal.

P.

Drugi del šoštanske elektrarne bomo gradili

NOVA GONJA

Po desetih letih se je spet začela vsipati na Jugoslavijo toča obrekovanj, laži in raznih postopkov, za katere smo bili prepričani, da se ne bodo več ponovili.

Začelo se je, kakor je znano, tudi tokrat s »tovariško kritiko«. Najprej so nam očitali, da vsebuje naš program ZKJ poleg pravih stališč tudi nekaj takih, s katerimi se ne strinjajo. Zato baje tudi niso hoteli poslati svojih delegatov na kongres. Toda prav kmalu se je spet izkazalo, da jim ne gre za nikakršne ideološke razprave, marveč za pritisk na Jugoslavijo, da bi opustila svojo neodvisnost v zunanji politiki in se popolnoma podredila koristim vzhodnega bloka. Pa še za več stvari jim gre. Od napadov na program so prešli na splošno obrekovanje Jugoslavije z namenom, da bi našo državo čimbolj očrnilij v oči lastnega ljudstva in zastrašili druge socialistične dežele.

Prvo violino je to pot zaigralo zlasti vodstvo kitajske KP, ki je dalo v začetku tudi ton in vsebino nove protijugoslovanske gonje. Pokazalo se je, da so se tudi tam zaradi velike zaostalosti dežele razvile birokratične težnje. Svoje notranje težave, ki niso majhne, skušajo reševati z obtožbami proti Jugoslaviji. Na Kitajskem so tudi prvi začeli trditi, da je bila zloglasna resolucija Kominforma pravilna. Tej trditvi se je malo pozneje pridružil tudi sam Hruščev v govoru na kongresu bolgarske partije. Leta 1955 ob prihodu v Jugoslavijo je Hruščev priznal, da so bile vse obtožbe proti Jugoslaviji lažne in da so jih sfabrirali sovražniki ljudstva in imperialistični agenti. Zdalj pa spet preklekajo lastne izjave, ko trdi, da je imela resolucija prav.

Sicer pa dobiva tudi brez njihovega priznanja sedanja protijugoslovanska gonja vse bolj take oblike, kakršne poznamo po letu 1948. Nobena prireditve, kongres, proslava itd. ne m'ne, ne da bi se na njej kakorkoli obregnili ob Jugoslavijo.

Seveda pa ni ostalo samo pri propagandi. Čeprav so trdili, da gre zgolj za ideološki spor, so se kaj kmalu lotili tudi takih sredstev, ki nimajo z ideologijo nobene zveze. Sovjetska vlada je meni nič tebi nič odpovedala dva gospodarska sporazuma, s katerima se je bila zavezala, da bo Jugoslaviji dala do leta 1964 za izgradnjo raznih industrijskih objektov 285 milijonov dolarjev kredita. Sovjetska vlada govori, da je njena pomoč drugim državam brez političnih pogojev. Njena odpoved kreditov, ki bi jih Jugoslavija z obrestmi vrnila v desetih letih, je najbolj očiten dokaz za nasprotno. Tako nas po eni strani obtožujejo, da prejemo ameriško pomoč, po drugi strani pa odpovedujejo kredite, za katere so bili obvezani po pogodbi.

Vsa protijugoslovanska propaganda, vse oblike gospodarskega in političnega pritiska jasno kažejo, da jim je na poti vsa naša politika. Toda če je sedanja kampanja proti Jugoslaviji po vsebini in duhu podobna tisti pred desetimi leti, pa je vse drugo marsikaj drugače. Če jim je takrat morda še kdo verjel v svetu, jim danes ne več.

— 13

Dlani brigadir so žuljave, obrazi pa vseeno nasmejani

»Na dnevnem redu bo razprava o načelih tarifne politike, znižanju režijskih stroškov...«

Razen tega pa je bilo dokaj obširno obrazloženo vsako posamezno vprašanje, o katerem je mednarodni odbor razpravljal v torek, 24. junija.

Tedaj ko sem prebral okrožnico sindikalne organizacije, sem prav rad verjel tovarišu Jerneju, da je sindikat pobudnik za razpravo o marsikakšnem važnem vprašanju. Ne glede na to, pa sva se še pomenkovala o vprašanjih, ki sem mu jih sprva omenil.

»Delavski svet bo moral razpravljati čimprej o smotnem obračanju sredstev,« je dejal tovariš Pernet. »Delavski svet gradbenega vodstva Ljubljane je na pobudo upravnega odbora podjetja že sestavil komisijo, ki bo pregledala, kolikšne so zaloge odvisnih materialov in kakšen

Za vsa stanovanja, ki jih grade, da tako rečemo, iz družbenih sredstev, pa so v veljavi le trije, štirje tipi. Če ti manjka neko okno, če ti manjkajo vrata, samo zavrtiš telefonsko številko, poveš številko oken in vrat in iz tovarne jih dobiš kot bi trenil. Pri nas pa, kolikor je arhitektov, toliko je različnih oken in vrat, toliko različnih stavb...«

In pozneje ko sva ogledovala novo stanovanjsko stavbo, sva se spet povrnila k temu pomenku.

»Vidite tole pregrado steno? Kar preštejte jih v temle bloku in čudili se boste, koliko jih je. Vse zidamo iz opeke. Na Švedskem jih — montirajo. Dva delavca zmontirata v osmih urah nič koliko sten. Stene so izdelane iz posebnega materiala. Ko jih pritrdita, izvrtata luknjo za stikala, izdobjeta žleb za cevi, drugi delavci te stvari montirajo, potem steno spolirajo in nanjo prilepijo

SINDIKAT
in delavski svet

»Pošiljamo vam poziv, ki smo ga naslovili na novoizvoljeni delavski svet...«

Tajnik sindikalne podružnice »Gradisa« Maribor, Ludvik Rizmal.

Tako je pisalo na spremnem dopisu, ki ga je prejelo uredništvo »Gradisovega vestnika«, in k dopisu je bila priložena kopija poziva sindikalne podružnice novemu delavskemu svetu. Tako so mogoče storili še na kakršnem drugem gradbenem vodstvu, vendar se zaustavimo tokrat ob tem.

Izvršni odbor sindikalne podružnice »Gradisa« Maribor je ravnal prav, ko je člane delavskega sveta tedaj, ko se prvič sestali, opozoril na najvažnejše naloge. Mogoče je ta ali oni menil, da si lasti sindikat prevelike pravice, da sindikalni odborniki opozarjajo člane delavskega sveta na stvari, ki so njim vendar znane. Kdorkoli bi menil tako, bi ravnal napak. Prav je, da sindikalna podružnica opozarja člane delavskega sveta in sicer kot člane sindikata, kaj je njihova dolžnost, na kaj morajo predvsem paziti, kako opravljati svoje naloge, da bo to v korist vsemu kolektivu, da bo to koristilo tistim, ki so jim zaupali to odgovorno in veliko nalogo. No kaj bi govorili nasploh, kar preberimo si nekaj opozoril in videli bomo, da je bil ta poziv več kot upravičen in da bo veljal še za kakšno drugo gradbeno vodstvo, še za kakšen delavski svet.

»Iz analize predvolilnih zborovanj na naših sektorjih je razvidno, da so bili člani delavskega sveta dosedaj vse premalo povezani s člani kolektiva. Nekateri se z volivci niso posvetovali pred zasedanjem in ne po njem, niso jih vprašali za mnenje in niso jim razložili, o čem so na zasedanju sklepali. Takšne pomanjkljivosti so krive, da še sedaj nekateri člani kolektiva ne sodelujejo v upravljanju podjetja tako, kot bi lahko, da so marsikdaj nezaupljivi. Člani delavskega sveta morajo biti povezani s člani kolektiva, vedno jim morajo povedati vse po resnici.«

To je le eno izmed opozoril, ki jih je naslovil sindikat novoizvoljenim članom. In če ob ničemer drugem, se je veljalo zaustaviti prav ob tem opozorilu. Iz njega lahko razberemo, da so se sindikalni odborniki pred prvim zasedanjem delavskega sveta pomenili, kaj naj le-ta dela vse leto, kako naj stvari obravnava, kakšna naj bo vez med njimi in volivci in kakšna je njihova dolžnost kot članov sindikata.

—ik—

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik ing. Branko Pirih. — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani. — Izhaja mesečno.

DELAVSKI SVET NA AVTOMOBILSKI CESTI

Na zasedanju osrednjega delavskega sveta, ki je bilo v začetku maja, so razpravljali med drugim tudi o poteku del na avtomobilski cesti. Obširneje sta o tem poročala ing. Berce in ing. Peteln, o čemer smo pisali že v zadnji številki našega lista. Na predlog tehničnega di-

rektorja si je ves delavski svet ogledal traso avtomobilske ceste.

Naše podjetje gradi dva odseka avtomobilske ceste. Prvi je pri Veliki Loki, drugi pa pri Krškem. Obiskali smo oba odseka. Brlenje strojev in vrvenje mladinskih brigad sta nas spremljala vso pot. Vsi se resno zavedajo, da je rok kratak in da jih veže obljuba tovarišu Titu: zgradili bomo cesto do 29. novembra.

Na cesti smo dali predvsem strokovno delovno silo, ki vodi stroje. Težav je nešteto. Manjka nadomestnih delov in so v delavnicah pokazali zares veliko iznajdljivost, da mehanizacijo v redu vzdržujejo. Levji delež na cesti bo odnesla vse-kakor mehanizacija. Pri tem ne smemo pozabiti na strojnike specialnih strojev, kot so na primer: skreperji, nakladači, buldožerji, bagerji, dumperji itd. Za nas bodo dela na cesti zares velika šola, kako se da sodobna mehanizacija s pridom uporabiti ob dobri organizaciji in ob dobrem ravnanju z njo. V tako velikem obsegu namreč mehanizacije doslej še nismo uporabili.

Posebej pa kaže omeniti delo strojnikov, čeprav jih ne mislim povečevati. Dvanajst in več ur trde-

ga dela niso mačje solze, zraven tega pa si morajo dostikrat sami pomagati in stroje popraviti, da bi bili čimbolj izkoriščeni. Zato ni prav, da jih polirji, tehniki in včasih celo inženirji kar šablonsko ocenjujejo. Včasih dobi človek tudi občutek, da vse tisto dobro, kar je človek leta storil za podjetje, pade v pozabo, če se le najmanj pregreši, kar seveda ni prav.

Glede strojev pa je treba še nekaj reči. Edinice bi se morale sporazumeti, da bi dali stroje, posebno specialne, takoj popraviti v delavnico gradbišča, če ni okvara kaj hujša. Naj bo avtomobilska cesta prelomnica v tem, da našo skromno in že izrabljeno mehanizacijo sporazumno rešujemo preneglega propada. Prav tako pa naj bo avtomobilska cesta dokaz, kaj se da napraviti z mehanizacijo, če jo prav uporabljamo.

Ludvik Šnajder

UPRAVNI ODBOR JE ZASEDAL

Prav ob zaključku lista smo zvedeli, da je v torek, 15. julija zasedal upravni odbor. Med drugim je razpravljal o novostih zakona o delovnih razmerjih, to je o nadurnem delu in drugem.

Razpravljal je še o pravilniku, ki določa, kako naj se uporabljajo osebna vozila, in o drugih tekočih gospodarskih zadevah.

Kaj vse je predlagal delavskemu svetu, bomo pa poročali prihodnjič.

SINDIKALNI ODBOR PREDLAGA

Zadnje dni junija je v Ljubljani zasedal sindikalni odbor. Delavskemu svetu je predlagal, naj na prvi seji razpravlja, kako bi izboljšali gospodarski uspeh podjetja z zmanjšanjem zalog nekurantnega blaga, z večjim varčevanjem materiala, še boljše delovno disciplino itd. Razpravljal je tudi o osnutku tarifnega pravilnika. Besedni del je že sestavljen. Predlagal je, naj bi ga dobil kolektiv že kar sedaj v razpravo.

Umesten predlog

Vsem delavcem in uslužbencem, ki so premeščeni z gradbišča na gradbišče, predlagam, naj si med drugim preskrbe od njihove sektorske ambulante tudi kartoteko ter jo v zaprtem pismu prinesejo v novo ambulanto. S tem bi omogočili dosti boljše poslovanje sektorskih ambulant, zdravnik lažje spozna, kakšne bolezni je že prebolel ter tako lažje ugotavlja, kaj mu manjka. Razen tega pa bi prihranili tudi dosti nepotrebnega dela s pisanjem nove kartoteke.

Ker je to v interesu delavcev samih, upam, da ta predlog ne bo naletel na gluha ušesa.

Pepca Majcen

KAKO ŽIVI IN DELA KOLEKTIV GRADISA V RUŠAH

Prekosili so sami sebe

Ko smo marca lani pričeli z gradbenimi deli v Rušah, je štel naš kolektiv 25 delavcev. Hiter razmah in velike potrebe investitorja so zahtevale vedno več delovne sile tako, da se je število zaposlenih že sredi leta dvignilo na 82 delavcev, na višku dela pa celo na 170 ljudi.

Na našem gradbišču je bilo povprečno skozi vse leto 105 delavcev, ki so opravili 235.000 produktivnih ur; povprečno je tedaj vsak delavec izvršil mesečno 224 ur. Tudi iz tega je razvidno, da je bilo še vedno premalo delovne sile, saj je povprečno vsak delavec napravil mesečno po 16 nadur.

Gradbišče ima svoje delavsko naselje in delavsko menzo. Od vseh zaposlenih jih stanuje v naselju in se hrani v menzi 112 delavcev. Hrana v menzi je zadovoljiva in tudi stanovanje so primerno urejena.

Skupno je izvršenih del za 134 milijonov 500.000 dinarjev. To pomeni, da je vsak delavec ustvaril 1.200.000 dinarjev vrednosti, kar je za nas gradbince zelo veliko, posebno če upoštevamo, da je bilo od vsega le 12 % obratniških del.

Izkočili in premetali smo 16.500 m³ zemlje, vgradili 3.200 m³ betona, napravili čez 12.000 m² opaža, postavili več kot 1.100 m³ zidu, položili 1.100 m raznih kanalov, vgradili 108 ton betonskega železa, porabili več kot 800 ton cementa, presejali več kot 7.000 m³ gramoznega materiala itd. Uspeh kolektiva v Rušah je vreden pohvale, saj vemo, kako težko je danes dobiti material. Kljub temu, da se je tudi naš kolektiv boril

z vsemi temi težavami, smo se vseh dogovorjenih rokov držali.

Stanovanjski bloki s skupno 34 stanovanji so bili zgrajeni do III. faze v 85 delovnih dneh. Na njih smo lahko zaposlili čez zimo večji del delavcev in jih zadržali do pomladi, da bomo lahko pravočasno dokončali začete objekte.

Najtežji in najpomembnejši objekt, ki smo ga gradili, je dvoranska zgradba za korund. Ta objekt je za tovarno dušika v Rušah tako važen, da so postavili sila kratak rok. Še sami nismo mogli verjeti, da je mogoče v takšnem času dvorano usposobiti za montažo strojnih naprav. Dvorana je grajena kot skelet v tlorisni površini 1.500 m². Sestoji se iz srednje ladje, razpona 20 m in dveh stranskih ladij, razpona po 15 m. Srednja ladja je visoka 20 m, stranski ladji pa 11 m. Skupna prostornina dvorane znaša 21.000 m³.

Vsak delavec na gradbišču je bil seznanjen z ostrim terminom, z načinom dela, kakor tudi s pomembnostjo tega objekta za investitorja. Z dobro organizacijo, vsestranskim prizadevanjem vseh delavcev in tehničnega vodstva smo dvoransko zgradbo pravočasno pripravili za montažo.

Danes se že vrti stotine motorjev, zaječali so težki drolilci in iz sortirnice prihaja naš prvi domači korund. S tem je tovarna dušika slavila svojo največjo zmago, saj ne bo več potrebno izvažati polprodukta v inozemstvo in za drage devize uvažati čist korund.

Albert Spindler

Ali pravilna sprejemamo nove delavce?

Pri gradbenem vodstvu Maribor je bilo lani sprejetih na novo 1.024 delavcev, v istem času pa jih je odšlo 715. To ni nobena posebnost, saj lahko opazimo podobne stvari v sezoni v vseh gradbenih podjetjih. Vendar pomislimo, ali je to prav? Takšni in podobni premiki delavcev niso samo gospodarsko škodljivi, temveč so tudi velika ovira za sistematično strokovno izobraževanje kadra v podjetju, za to da zagotovimo čim večjo varnost pri delu. Vzroki za fluktuacijo so različni. Danes se pomenimo samo o enem. Marsikdaj premalo razmišljamo, ali smo novega delavca pravilno sprejeli v svojo sredo.

Sprejem delavcev
ni administrativen akt

Organi delavskega upravljanja bi morali o tem večkrat razmišljati. Ti so namreč najbolj odgovorni za to, kako podjetje sprejme delavca, kako ga razmesti na delo. Tega ne bi smeli prepuščati posameznim uslužbencem sekretariata ali personalne službe. Sprejem novih delavcev ni

nek administrativen akt, saj gre za živega človeka in zato to ni samo stvar pers. službe, temveč stvar, ki ji morajo posvetiti največjo pozornost najodgovornejši ljudje v podjetju. Od tega, kako sprejememo novega člena v svojo sredo, je odvisno, kakšen bo njegov odnos do delovne discipline, kako se bo počutil. Novinec mora vedeti, kdo je njegov nadrejeni, kaj ta zahteva od njega. Predpostavljeni pa se morajo prav zanimati za dosedanje življenje novega člena kolektiva. To spoznavanje pripelje do večjega medsebojnega razumevanja, do ugodnih odnosov med novincem in njegovim predpostavljenim, med njim in podjetjem.

Prav zavoljo tega menim, da bi se morali z novimi delavci odkrito pomenkovati odgovorni ljudje v podjetju, organi samoupravljanja, člani družbenih organizacij. Takšni pomenki bi ugodno vplivali na nove delavce. Ti bi zvedeli, kakšne naloge ima podjetje, in prijetno bi so počutili, ko bi jih kdo povprašal, kako živi njegova družina.

I. G.

Stroji so dragi,
ali dovolj skrbimo zanje?

Vsi dobro vemo, kako važna je mehanizacija v gradbeništvu. Zato ji moramo posvetiti vso pozornost tako pri nakupu kot pozneje pri vzdrževanju. Napak je, če ne skrbimo za tipizacijo strojev, če jih ne kupimo tam, kjer lahko tudi najhitreje dobimo potrebne rezervne dele. In ko stroj kupimo, ga moramo dobro varovati. Vzdrževanje strojev lahko razdelimo na tale opravila: redno čiščenje, mazanje in menjava olja in popravila. Mogoče bo za koga tale pomenek odveč, vendar kar pomislimo, kako skrbimo za drage stroje, osebno nego, bi morali vsi skrbeti za stroje in naprave, s katerimi opravljamo, razna dela. Vsak dan jih mo-

ramo čistiti. Žal se marsikdaj dogodi, da začne strojnik čistiti stroj, šele tedaj, ko ga na to opozori predpostavljeni. V nekem podjetju sem opazil tole: Skladiščnik ni hotel sprejeti stare samokolnice, dokler je ni delavec opral. In potlej ko sem se za stvari še bolj pozanimal, sem zvedel, da je pri njih v navadi vsakdanje čiščenje vsega orodja, vse mehanizacije. Če delavec na to pozabi, potem naj ga na njegovo dolžnost opozori delovodja. Seveda, strojniku moramo tudi oskrbeti primeren material in čas za čiščenje. Če ne zmore očistiti stroja v osmih urah, mu priznajmo nadure.

A. V.

Zaključni račun za poslovno leto 1957 je pregledan!

Sredi junija t. l. je posebna komisija, odredjena z odločbo občinskega ljudskega odbora občine Ljubljana-Center, zaključila svoje delo v zvezi s pregledom zaključnega računa našega podjetja za poslovno leto 1957.

Glede na to menimo, da je prav, če v bežnih obrisih seznanimo člane kolektiva s delom navedene komisije ter njenimi ugotovitvami in zaključki.

Kljub časovni stiski je komisija utegnila pregledati celoten zaključni račun in finančno-materialno poslovanje dveh naših edinic, in sicer kovinskih obratov v Ljubljani ter gradbišča v Kopru.

O svojem delu je sestavila obsežen zapisnik, iz katerega posnemamo nekaj značilnejših ugotovitev in zaključkov.

1. Komisija ugotavlja med splošnimi ugotovitvami, da je podjetje skrbno pripravilo elaborat o svojem zaključnem računu in da je tega tudi pravočasno dostavilo pristojnemu finančnemu organu v pregled in prireditve.

2. Da je podjetje opravilo predpisano revalorizacijo svojih osnovnih sredstev ob koncu leta 1957, pravilno in v skladu s tozadevnimi predpisi.

3. Da ima podjetje dobro organizirano evidenco osnovnih sredstev in da tudi sicer upravlja s svojimi osnovnimi sredstvi s skrbjo dobrega gospodarja.

4. Da je podjetje pravilno in v skladu s veljavnimi predpisi formiralo in koristilo svoje sklade in investicijska posojila. Nekaj nedostatkov, ki jih je komisija ugotovila v zvezi s knjiženjem obresti od investicijskih posojil, bo odpravljenih z izvršitvijo ustreznih prekinjeb v letošnjih poslovnih knjigah.

5. V zvezi s koriščenjem obratnih sredstev ni komisija ugotovila nobenih nepravilnosti.

6. Komisija je pozitivno ocenila inventurni elaborat, opozorila pa je, da mora podjetje v bodoče bolj skrbeti za inventurne razlike na gradbiščih.

7. Glede počitniškega doma v Ankaranu je komisija naročila podjetju, da mora ta obrat takoj osamosvojiti, kar naj pomeni, da je treba odpreti zanj poseben žiro račun in naložiti posebno knjigovodstvo. (Kot smo poučeni iz dnevnega časopisa, je ravnokar v razpravi pred zvezno ljudsko skupščino osnutek novega zakona

o takih domovih in bo z uveljavitvijo tega zakona vprašanje, ki ga je načela bilančna komisija v zvezi z našim počitniškim domom, rešeno samo po sebi.

8. Končno je komisija za pregled zaključnega računa odredila nekaj popravkov v bilanci, ki jih bo treba izvršiti v letošnjih poslovnih knjigah, čim bomo prejeli odločbo občinskega ljudskega odbora.

Od određenih popravkov, sta dva splošnega značaja, in sicer:

a) zvišanje vrednosti osnovnih sredstev na dan 31. 12. 1957 za interkalarne obresti od investicijskih posojil v znesku 2.261.248 din. Te obresti smo nameravali aktivirati med osnovna sredstva šele, ko bi bilo investicijsko posojilo docela izkoriščeno, se pravi, ko bi bilo postavljeno v amortizacijo, do tedaj pa naj bi bile izkazane le v izzabilančni evidenci. Bilančna komisija se s tem ni strinjala;

b) znižanje sklada osnovnih sredstev na dan 31. 12. 1957 za znesek din 651.935, ki ga je podjetje, ko je še pred leti knjižilo plačila anuitet od investicijskega posojila biveše tovarne gradbenih izdelkov, preneslo pomotoma preveč na ta sklad. Zaradi tega je bila seveda v bilanci izkazana obveznost do banke za ta znesek prevelika.

Ostali popravki, ki jih moramo izvršiti po nalogu bilančne komisije, pa so takega značaja, da se z njimi spremenijo dohodek podjetja:

Dohodek se poveča

a) za aktivirane obresti od posojila federaciji iz leta 1954, ki so zapadle do konca leta 1957 in znašajo 3.846.418 din. Te obresti smo nameravali poračunati z dohodkom letošnjega leta, ker bo navedeno posojilo letos v celoti amortizirano. Komisija je pojasnila, da je treba obresti navedenega posojila sproti poračunavati z dohodkom;

b) za storno že odpisanih terjatev in skupni višini 154.059 din, katerih odpisa bilančna komisija ni hotela priznati, pač pa zahtevala, da jih mora podjetje izterjati od prizadetih dolžnikov;

c) za storno nekaterih drobnih izdatkov (nabava enciklopedije, strokovne literature in temu podobno) v skupnem znesku 224.214 din, ker je bila komisija mnenja, da nimajo značaja materialnih stroškov temveč značaj drobnega inventarja;

d) za storno članarine, ki jo je podjetje plačalo Društvu inženirjev in tehnikov v znesku 120.000 din. Komisija je tolažila, da obremenjuje ta izdatek bivši sklad za samostojno razpolaganje in ga je zato izločila iz materialnih stroškov.

Dohodek se zmanjša

a) za zvišano obveznost iz naslova obresti od sklada obratnih sredstev v znesku 108.131 din, ugotovljeno po bilančni komisiji;

b) za naknadno obračunane prispevke iz osebnega dohodka in skupnem znesku 451.042 din, ki odpadejo na izgubo delavsko-uslužbenskih menz v letu 1957, ki se je krila iz sredstev, namenjenih za osebne dohodke;

c) za zvišano obveznost do prispevka za pospeševanje proizvodnje v znesku 8.000 din, ki je nastala zaradi ostalih popravkov bilančne komisije. S popravki se je namreč spremenil celoten dohodek podjetja in s tem tudi osnova za navedeni prispevek.

Vpliv bilančnih popravkov na celotni dohodek in njegovo končno razdelitev ponazorujemo s pregledom.

Občina je odobrila poročilo

Kot vidimo, se je dohodek z ozirom na popravke, ki jih je odredila bilančna komisija povečal za 4.228.560 din. Od tega zneska je komisija že razporedila znesek 451.042 din kot zakonito obveznost na osebne dohodke, dočim je razliko t. j. 3.777.518 din pustila na nerazporejenih sredstvih skladov.

Ker je delavski svet že razporedil sredstva skladov po bilanci podjetja na dan 31. 12. 1957, bo moral na eni svojih prihodnjih sedanjih razporeditev na konkretne sklade še nerazporejeno razliko 3.777.518 din.

Za zaključek pripominjamo, da je občinski ljudski odbor občine Ljubljana-Center odobril poročilo, oziroma zapisnik komisije in izdal na podlagi tega odločbo št. 07/54-29/259 z dne 23. 6. 1958, s katero je dana podjetju dokončna prireditve na zaključni račun za leto 1957.

Albin Bačar

Zap. št.	Element	Znesek po podjetju	Znesek po komisiji	Razlika (več—manj)
1.	Realizacija	5.352.570.608	5.352.570.608	—
2.	Izred. dohodki	22.058.278	25.904.696	+ 3.846.418
	Skupaj:	5.374.628.886	5.378.475.304	+ 3.846.418
3.	Izred. izd.	28.234.675	28.080.615	— 154.059
4.	Nabavna cena realiz. mater.	99.906.513	99.906.513	—
5.	Celot. dohod.	5.246.487.698	5.250.488.175	+ 4.000.477
	od tega:			
6.	Mater. stroški	3.532.745.190	3.532.400.976	— 344.214
7.	Obresti od kred. obr. sr.	33.231.498	33.231.498	—
8.	Amortizacija	169.234.642	169.234.642	—
9.	Obresti od skl. osnov. sred.	23.023.865	23.023.865	—
10.	Obresti od skl. obrat. sred.	22.762.740	22.870.871	+ 108.131
11.	Zemljarina	181.330	181.330	—
12.	Drugi prispevki in članarine	28.839.476	28.847.476	+ 8.000
13.	Prometni davek	21.580.608	21.580.608	—
14.	Prispevek za rezervni sklad	17.880.583	17.880.583	—
15.	Dohodek	1.397.007.766	1.401.236.326	+ 4.228.560
	Skupaj:	5.246.487.698	5.250.488.175	+ 4.000.477
16.	Dohodek	1.397.007.766	1.401.236.326	+ 4.228.560
17.	Povečanje za razliko pri prisp. soc. zav.	80.194	80.194	—
18.	Dohodek za razdelitev	1.397.087.900	1.401.316.520	+ 4.228.560
	od tega:			
19.	Osebnih dohodki	1.262.000.000	1.262.451.042	+ 451.042
20.	Skladi	135.087.900	138.865.478	3.777.518
	Skupaj:	1.397.087.900	1.401.316.520	+ 4.228.560

Reportaža z avtomobilske ceste

V četrtek 19. junija, sta bila oba naša kolektiva na avtomobilski cesti nad planom. — »Gradisovci so kaveljni«, pravi domačin z Medvedjeka. — Mogočna pesem strojev in preskušnja organizacijskih sposobnosti. — Vsaka minuta je dragocena. Požrtvovalnost in delovna vnema odločata o zmagi. — »Brez skrbi, mi bomo svojo nalogo opravili do roka« — obljuba »gradisovcev« z odseka pri Veliki Loki.

»Če samo eno podjetje, naj velja ena komanda.«

»Glavni« na odseku avtomobilske ceste pri Veliki Loki, inženir Mihi-voj Sircelj, se je močno razhudil. Sedi v pisarni, pravkar se je spravil k računanju storitev. Kratke hlače, razpeta srajca, zavihani rokavi, lice ožgano od sonca.

»Dye turški prosim, lahko sta tudi hladni,« je zaklical skozi zaprta vrata dekletu na oni strani. »Ta bo dobra terenka...«

Baraka — težko bi ji določili leta. Je stara, starejša, nova, novejša, kot Cankarjeve hlače, na katere mu je mati šivala zaplato na zaplato. To-

Ali je prav?

da odlično služi svojemu namenu. In to je glavno.

»Sestega bi morali dobiti buldožer iz Krškega. Tako smo se zme-nili...« Zanj drži beseda kot pri-bita, če... Če ne pride vmes inve-stitor, če se vreme ne skazi, skrat-ka — višja sila. »Buldožerja pa ni bilo. Potem so rekli: sobota. Njega še vedno od nikoder. Sploh se moram zaradi opreme zelo pritožiti. Kar obljubijo, ne pride pravi čas!«

Navajen je, da vse teče točno kot ura. V tem je tudi smisel sodobne organizacije proizvodnje. Le droban utrinek: Na odseku pri Medvedjeku se je eden izmed dumperjev pokvaril. Tisto popoldne je bager pol-nil dva dumperja in en kamion. Če je le dvoje vozil, stoji bager toliko in toliko časa neizkoriščen. Njego-ve minute pa so sila drage, da niti ne pomislimo na to, da delo zastaja. Komaj nekaj minut zatem, ki je »glavni« za to zvedel, je že brzel drugi na usek. In drugi in tretji — ta so prestregli na cesti ter ju bžj preusmerili na drugo mesto.

Se sem v barako je bilo slišati bobnenje težkih gradbenih strojev. Spomin se je vrnil na tisto meseč-no noč aprila 1941, ko je solunsko polje odmevalo od hrumenja težkih angleških tankov »patonov« in

»centurionov« in ameriških »sher-manov«. Noč pred veliko tankovsko bitko z nemškimi »tigri«. Isto bob-nenje zemlje in stresanje ozračja. Četudi ne bi vedel, kje je avtomobil-ska cesta, bi jo našel po brnenju strojev.

»S planom kar dobro stojimo. Saj lahko takoj izračunam. To moram itak še danes opraviti.« In je vnašal podatke s poročil v zbirnik, računal, na koncu pa še vsakemu odvzel ne-kaj kubikov, da bo račun realnejši in da na papirjih ne bi bilo več storjenega kot v resnici. Sicer pa ob zaključku vsakega dela itak toč-no izmerijo. Stevilke s poročil pa so le na oko.

»Da, danes je 2300 kubikov. Smo nekaj nad planom, pet deževnih dni nas je potisnilo nazaj, zdaj smo ujeli zamujeno...«

Tampon imamo že ves tu. Včeraj smo ga dobili osem vagonov, danes pa še štiri. Skupaj ga je 17.500 ku-bikov na postaji. Le z drobljencem je še težava.«

Na vratih se je pokazal »oficir za zvezo« inženir Petelin.

čeval Sircelju. »Če hočeš, ti pošlje-mo drugega.«

»Ja, če ga pošleš na svoj račun. Na mojega ne. Že tako imamo dosti računov za vagonске pošiljke.«

Nato k avtomobilu — posebnemu »zadovoljstvu« inženirja Sircelja! Vsi vedo, kako silno mu je priljubljen. Še bolj kot križanke v francoskih časopisih. (Le kje jih najde!) Avto je res prava teksaška kočija, v olimpijo predelan džip. Po Sircelje-vih besedah bi se moral bati, da ne bi vsako kolo odletelo na svojo stran. No, muhast je res kot istrska mula, malo je nadušljiv, kadar po-tegne, potegne zares. Njegovemu šoferju bi lahko priznali kvalifikaci-jo kavboja. Sicer je pa avto in štiri kolesa ima...

Na tem odseku je dvesto Gradi-sovcev, med njimi okoli 50 strojni-kov in pomožnih strojnikov, ostalo so minerji ter transportna brigada, ki je bila tiste dni v kamnolomu. In 1200 brigadirjev ter brigadirj. De-set brigad je bilo takrat na tem od-seku: istrska, ljubljanska, tuzlan-ska, pečka... Deset brigad mladost-nega poleta, ki jim je cesta šola tovarništva, dela, šola življenja. Nji-hove pridne roke opravijo tisto, kar ne morejo stroji, razkladanje vago-nov, gradnja škarp, ravnanje ro-bov in bregov...

Za gradisovce na avtomobilski ce-sti se začne življenje šele ob sed-mih zvečer, za nekatere celo ob os-mih, ker delajo pri težkih strojih. Pri njih traja delovni dan tudi po trinajst ur. Preden prideš v menzo, mine tudi po eno uro, nato večerja, ob pol desetih pa konča televizijski program. Od televizije imajo torej bore malo. Spat hodijo zgodaj, saj jih čaka naslednji dan spet napor-no delo. In vendar radi po večerji

Ni šala, upravljati takole težko voz ilo. Tudi spodnje fotografije so z avtomobilske ceste

GRADIS VODI

Še na mnoga leta!

Kdo od starih gradisovcev ne po-zna inženirja Boruta Maistra. Sko-raj vsak, lahko rečemo. Vsi ga ima-mo radi.

Posebno priljubljen pa je med člani kolektiva mariborskega grad-benega vodstva, saj živi in dela z njimi že vrsto let. To svojo priljub-ljenost so mu z lepimi in dragoce-nimi darili tudi izkazali ob njego-vem življenjskem jubileju. Poklo-nili so mu razen fotoaparata in dru-gih daril tudi kip njegovega očeta, generala Rudolfa Maistra.

Inženir Borut Maister je dne 12. junija letos slavil petdesetletnico. Od leta 1942 je že v naši sredi in kot dobremu operativcu so mu bile zaupane zelo odgovorne naloge, med drugim vodstvo del v Kidričevem. Inženir Maister pa ni samo dober operativec, temveč tudi politični de-lavec. Nešteto ur presedi na raznih sejah, v komisijah in odborih.

Ob njegovem življenjskem praz-niku mu kličemo: »eš na mnoga leta!«

Inženir Borut Maister

malo posedejo za mizo ter pokram-ljajo, če ni kino predstave, kot tisti večer, ko se jih je nekaj zbralo okoli mize za biljard.

»Kakšen izlet naj nam organizi-rajo ob nedeljah. Na nas nihče ne misli. Tudi kakšna kulturna skupi-na bi nas lahko kdaj obiskala, saj smo skoraj odtrgani od življenja...«

Kar prav ima ta strojnik. Morda se bo sindikat kaj premaknil?

Predsednik sindikalne podružnice na tem odseku je Blaž Cedilnik. Se obriti se ne utegne. Ni časa. Se bo že takrat, kadar bo deževalo. Da, takrat bodo sklicali tudi sindikalni sestanek ter se pomenili o predlogu novega tarifnega pravilnika. Za tisk — ne da nobene izjave.

Posebno zgovoren je Jože Seršen. Pri Gradisu je že od šestinštride-setega leta. Star maček na kamio-nu. Norm, pravi, šoferji nimajo, ka-ko je s planom, pa tudi ne ve. »V pisarni vprašajte.« Izkazal se je s tem, da je kolege vodil »na inter-vju«. Tegale vprašajte...

»Že zdavnaj sem vložil prošnjo za stanovanje,« se je oglasil eden izmed strojnikov. »Menda pa je pri nas ta-ko, da za te ni stanovanj. Izmed vseh, kar jih je pri Centralnih obratih, sta le dva dobila stanova-nje in še ta takrat, ko sta bila na gradbišču v Krškem.«

Oglasil se je upokojeni železnič-ar Anton Blejec, ki je tudi prišel h Gradisu na avtomobilsko cesto. »Tu nas je šest železničarjev, ker niso imeli strojnikov za valjarje. Pravijo, da moraš na dan zvaljati 400 kubikov. Jaz jih sam zvaljam šest sto. V začetku so bile težave. Valjar se je vsak čas ustavil. Takoj sem ugotovil, da so slabo konstrui-rani. Premajhen rezervoar vode

imajo. Predlagal sem, naj napravi-jo rezervoar za 800 litrov vode, prej je držal pa dve sto litrov. Uprava je pristala in zdaj vozimo brez pre-stanka šest ur.«

Bagerist Anton Lesjak, ki je de-lal na Pluski, sodi, da so vrtali pre-redko. Po eksploziji ostanejo v use-ku skale cele in ne more z bagrom zraven... Vladislav Sudžuka pa meni, da je pri plači prikrajšan. Dobi po 72 dinarjev na uro, drugi imajo pa po 80. Vozi dumper na Medvedjeku. Našel je, koliko stro-kovnih izpitov je napravil: za šoferja druge kategorije, za strojnika težkih gradbenih strojev in še za strojnika parnih kotlov. Po taki kvalifikaciji bi mi pripadalo, pravi, najmanj toliko kot drugim.

Vsak ima pač svoje težave in že-lje, toda za delo se vsi zavzamejo: Le brez skrbi — mi bomo svojo na-logo do roka opravili.

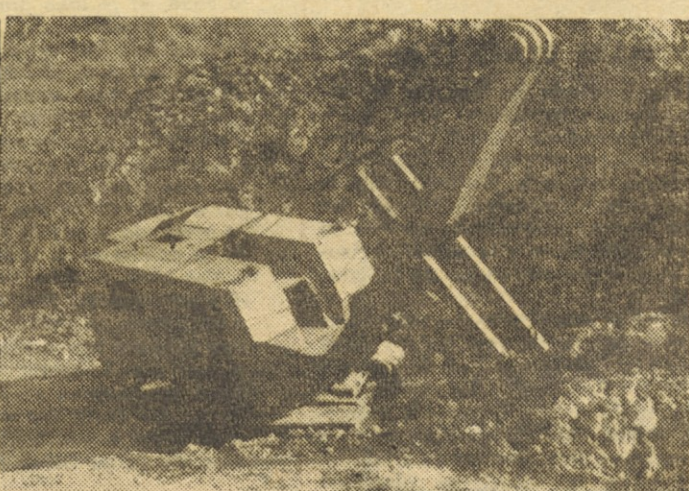
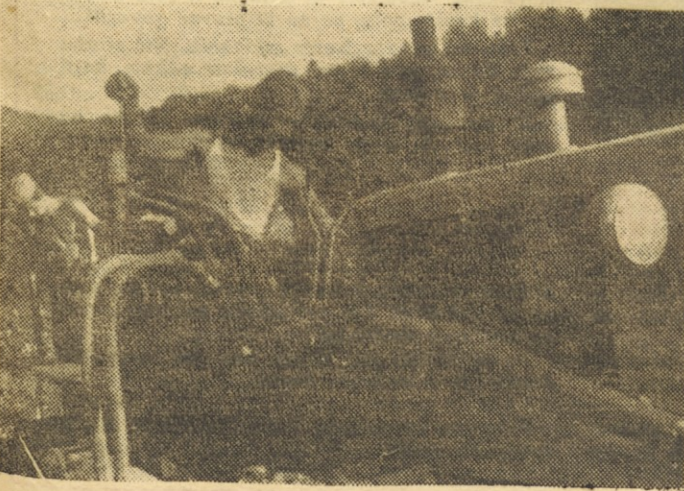
Ce hodiš vzdolž trase, vidiš, da teče delo kot po tekočem traku. Z za nestrokovnjaka presenetljivo vestnostjo se trudijo, da bi stroji ne stali neizkoriščeni, četudi nima nor-me, kot pravi šofer Seršen. Koliko iznajdljivosti pa morajo pokazati v delavnici, kjer popravljajo gradbe-ne stroje, vedo najbolj ceniti stroj-niki in vodstvo odseka. Včasih je res čudež, kar se v tisti terenski delavnici dogaja.

Inženir Sircelj je lahko ponosen na kolektiv, kot je kolektiv pono-sen nanj in vsi gradisovci z njim.

Vlado Jarc

Opomba:

Seveda dosega izredno lepše uspehe tudi v Krškem. Pred dnevi so že začeli betonirati. No, o njilho-vih uspehih pa kaj več v prihodnji številki.

Praga, Berlin, Varšava

NAŠ DIREKTOR JE OBISKAL ČEŠKOSLOVAŠKO, VZHODNO NEMČIJO IN POLJSKO

Direktor našega podjetja je sredi aprila skupaj s tov. Vojislavom Škobičem iz Sarajeva odpotoval za mesec dni v Češkoslovaško, Vzhodno Nemčijo in na Poljsko, da bi si ogledal stroje, ki bi jih lahko kupila naša gradbena podjetja. Objavljam njegove popotne zapiske.

Na naši meji smo naglo opravili in kar naenkrat smo bili na Dunaju. Spotoma sva si z vlaka ogledovala gradnje, videla precej porušjenih objektov, zlasti industrijskih ter se mimogrede seznanila z načinom gradnje. Industrijske objekte grade še vedno na klasičen način, opaži so iz navadnih desk, pač pa smo videli precej cevnih odrov in silosov za cement. Po tem bežnem vtisu se zdi, da se tam ne bi mogli kaj prida naučiti. Seveda je to le bežen vtis z vlaka in taka sodba ne bore biti odločujoča.

Turoben sprejem na češki meji

Ceškoslovaška naju je sprejela z dvojno žico na meji, v kateri je speljan tok visoke napetosti. Obmejna postaja je obdana z ograjo, na vlak svetijo močni žarometi. Nič kaj prijeten občutek, zlasti še ko se vzdolž vlaka razpostavijo vojaši.

Ko smo prišli na obmejno postajo Břeclaw, je deževalo. Tako sva videla le, kako so ljudje oblečeni v slabem vremenu. Skoraj vsi nosijo enake galoše, uniformirane dežne plašče, ki ne kažejo, da bi bili kdove kakšne kakovosti.

V »zlati« Pragi

V Prago sva prispela ob devetih zvečer. Ulice so bile mirne in prazne, čeprav še ni bilo tako pozno. V najin oddelek v vagonu so vstopili štirje Čehi, ki niso kazali posebne volje, da bi se zblížili z nama. Govorila sva glasno, da so lahko slišali, da sva Jugoslavana. Šele pri izhodu iz postaje se je eden izmed njih opogumil, povedal, da je bil že v Jugoslaviji, da razume naš jezik in nama skušal pomagati, da bi se znašla v Pragi. To šele potem, ko je bil sam.

Ze prve dni nas je presenetila v Pragi izredna vestnost in disciplina uslužbencev. Vsi prihajajo na delo točno, v vseh podjetjih so uvedeni kontrolni kartoni, razen tega pa se med uradnimi urami uče tujih jezikov in prirejajo politična predavanja.

Praga je lepo, staro mesto, ki med vojno ni bilo bombardirano. Vsak Jugoslovian pozna bolj ali manj znamenitosti Prage, Hradčane, Vavlske namesti itd. S tovarišem sva si ogledala slavno gostilno »Pri keli-huz«, kjer se je svoj čas mudil znameniti Švejk.

Ko takole kolovratili po Pragi, neho misliti na razne stvari: na tišino, praznoto, gledaš izlozbe, jih primerjaš z našimi in se zanimaš za cene. Pomaranče in limone so kar redka prikazen, slabe so in sorazmerno drage. Zanimivo je, da na Češkem precej grade, da pa jim manjka gradbenih delavcev. Na več krajih sva videla napise, s katerimi vabijo delavce v gradbeništvo, jim obetajo primerne dohodke in zdravo delo. Slišala sva tudi, da so precej uradnikov iz ministrstev poslali na fizično delo.

Molče odpovedano snidenje

Ko je bila nekoč v Jugoslaviji delegacija češkega gradbenega ministrstva, sem se pobliže spoznal z vodjem te delegacije, ki je bil takrat šef kabineta ministrstva za gradnje. Skušal sem ga obiskati, pa sem se zanimal za njegov naslov. Dobil sem njegovo telefonsko številko. Zelo je bil vesel, da sem se oglašil, zanimal se je, koliko časa ostanem v Pragi, kje stanujem in kdaj bi se lahko sešla. Domenila sva se za sestanek, toda po tem dogovoru ga nisem ne videl ne slišal...

Kako grade Čehi

Najina naloga je bila, da ugotovimo, kakšne gradbene stroje izdeluje češka industrija, koliko stanejo, kako je z rezervnimi deli itd. Imajo le dvoje izvoznih podjetij »Stroj-export« in »Motokov«. Oba sta na istem kraju, pogovarjala pa sva se z referenti, ki so sila mladi. Priso-dil bi jim povprečno po 24 let starosti.

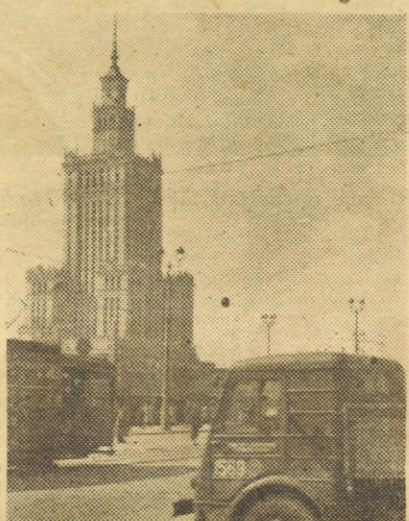
Ogledala sva si tovarno valjarjev, ki se v bistvu ne razlikujejo dosti od naših. Videla sva tudi betonarno v Stari Boleslavi. Tu izdelujejo prednapete prage. Letno jih napravijo 80.000. Izdelani so prav tako iz patentirane žice, vendar so trdelni. Med stike je vstavljena plastična masa. V tej betonarni izdelujejo tu-

di elemente za montažno gradnjo hiš s kapaciteto 1.000 stanovanj letno. Povedali so nam, da so na Češkem tri take tovarne, kar pomeni, da lahko napravijo 3.000 stanovanj na leto. V elementih so že cevi za kurjavo v stropu, vsa instalacija je v stenah. Montaža 40-stanovanjske hiše traja 15 dni.

Ogledala sva si tudi žerjave, ki pa so starinske konstrukcije, tako da za nas ne bi prišli v poštev. Pri zgradbi, kjer je tak žerjav stal, uporabljajo montažne stropae betonske elemente.

V Brnu sva si ogledala stroje za ometavanje, kakršne imamo tudi v našem podjetju. Kvaliteta teh strojev je še kar primerna, če razpola-gaš s potrebnim materialom. Opo-zorili so naju, da lahko uporabljajo za te stroje le malto z maks. 4mm, in še to malto, ki jo morajo prej presejati skozi drobno sito. Videla sva tudi nekaj stanovanjskih blokov, ki jih izdelujejo iz prefabri-ciranih elementov. Zidovi so iz pol-ne opeke v velikosti 1,00 x 1,00 m. Take bloke direktno montirajo, praznine med posameznimi bloki pa izpolnijo na zgradbi.

V Mikulovu sva si ogledala delo stroja za razgrinjanje asfaltna mešani-ce po cestah. Zastopniki Stroj-exporta so se zelo trudili, da bi naju prepričali, kako izreden tehničen do-sežek so ti stroji. Midva pa sva pre-

Posnetek iz Varšave

pričana, da so primerni morda za stranske ceste in da so daleč od kvalitete izdelka.

Ko sva se z Brna vračala v Pra-gu, naju je presenetilo nešteto lu-kenj na cestah, čudila sva se, koliko je dvignjenega asfalta in kako mo-rejo glavne ceste pustiti take, ne da bi jih popravili.

Berlin

V Berlin pride vlak ob 5.45 zjutraj. Ker nisva imela denarja, sva pač počakala na postaji, da so na-ma lahko v menjalnici izplačali kre-ditna pisma. Čakala sva v restav-raciji, ki je bila kljub zgodnjim jutranjim uram še kar polna in marsikdo je bil že kar močno oka-jen. Nekateri so me ogovarjali in izpraševali, od kod sem prišel. Kar verjeti niso mogli, da sem prišel iz Prage. Smatrali so, da sem naj-manj angleški agent. Nekaj časa

sem skušal dopovedovati, potlej pa sem gledal, kako bi se jih čimprej odkrižal. Taka srečanja seveda niso prijetna.

Ko sva dobila denar, sva začela iskati hotelsko sobo. Sofer, ki naju je vozil, nama je povedal, da je za sobe stiska. Res nisva našla kmalu primerne sobe, potlej se nama je sreča le nasmehnula in sva jo do-bila pod sorazmerno ugodnimi po-goji.

V nemški izvoznici družbi so pre-cej zapeti in naju niso hoteli takoj sprejeti. Na sprejem sva čakala skoraj tri dni. Ta čas sva si ogleda-la Berlin.

Mesto je bilo med vojno močno porušeno, kar se mu bo poznalo še dolga leta. S prehrano še ni tako hudo, neprijetno je le to, da moraš v vsaki trgovini in v vsaki restav-raciji pokazati legitimacijo, preden te postrežejo. To velja tudi za do-mačine. Nekateri vrste blaga so še vedno na karte, nekatere vrste uslužbencev pa uživajo posebne pri-privilegije. Ti dobe lahko hrano, na primer kosilo, ceneje. Na take karte si lahko upokojenci ogledajo filme po nižji ceni...

Spet korakajo...

Nemci se spet zbirajo v kolone, spet marširajo, spet so uniformirani in vse kaže, da kar uživajo v tej svoji bolezn. V soboto, 26. aprila je bila v Berlinu namreč neka slo-vesnost, ko so raznim bojnim for-macijam podelili zastave.

Ogledal sem si tudi mednarodno razstavo fotografij, na kateri so razstavili tudi naši, ki pa se s svo-jimi fotografijami niso kaj prida postavili. Kdor pride v vzhodni Ber-lin, si prav gotovo ogleda Stalinovo alejo. Hiša je podobna hiši in ne morem reči, da je po našem okusu. Med drugim sem videl tudi stalno razstavo gradbenega materiala in gradbeništva, kjer sem dobil precej podatkov tudi za našo betonarno.

Skok v zahodni Berlin

Prehod preko meje v zahodni Ber-lin je pravzaprav zelo enostaven. Sedež na cestno železnico, nihče te ničesar ne vpraša, nihče ne legiti-mira. Državni uslužbenci, zlasti uslužbenci izvoznih podjetij ne smejo v zahodni Berlin. Če ga za-lotijo, je takoj odpuščen. Seveda taka potovanja niso tako pogostna in so bolj obiski kot poslovna pota. Za to so poskrbeli sami Nemci, saj so postavili zelo neugodno menjavo. Za eno vzhodno marko dobiš komaj 0.27 zahodne marke, čeprav dobiš zanj v Vzhodni Nemčiji precej več-jo vrednost v blagu.

Razlika med vzhodnim Berlinom in Prago je kar precejšnja. Nemci so neprimerno bolj samozavestni in glasnejši kot Čehi. Vpliv zahodne-ga Berlina se pozna tudi v modi. Končno sva le prišla na vrsto. Do-govorili smo se za ogled strojev in da naju bodo spet poklicali čez štiri dni.

Prvi maj so tudi tam seveda nad- vse propagandno praznovali. Samo mimohod je trajal šest ur. Tudi naša zastava je vihrala na mimoho-đu, kar nas je le nekoliko prese-ne-tilo. Zanimivo je še to, da sva ves

Pogled na nove stanovanjske bloke v Berlinu

čas bivanja na Češkem in v Nem-čiji le malo zvedela o našem kon-gresu Zveze komunistov Jugoslavi-je. V Pragi so nama v vsaki trafiki odgovarjali, da nimajo naših časo-pisov, čeprav sva jih pred sporoči-lom iz Moskve, da njihova delega-cija ne bo prišla na naš kongres, še dobila.

Tehnične zanimivosti

Pogledala sva si dve betonarni. Prva je v prostorih bivše klavnice, kjer imajo najmanj 20 strojev za izdelovanje betonskih blokov. Te izdelujejo iz materiala, ki ga pri-dobivajo iz porušjenih objektov. Be-ton pripravljajo z mešalci s prisil-nim mešanjem, ki so za betonarne zlasti prikladni, ker so hitrejši. V naslednji betonarni izdelujejo be-tonske prage z navadno armaturo. V tej tovarni izdelujejo še betons-ke strope s prednapeto žico, pri čemer je napenjalna proga dolga 250 m.

Za ravnanje betonskega železa do profila 14 uporabljajo posebne stro-je. Od naših so precej daljši in imajo avtomatično napravo za re-zanje. Pogledala sva si tudi stroje za pletenje žice. Nemci uporabljajo namreč za vse prenapete konstruk-cije dvojno pletene žice. V betons-ke prage vlagajo lesene vložke za pritrditev tirov. V tej betonarni je zaposlenih 360 ljudi, ki proizve-dejo 200 kubičnih metrov betona na dan. Tu pripravljajo tudi temelje za drogove daljnovodov.

Ko smo se s predstavniki zuna-jnetrgovinskega podjetja pogovar-jali glede cen, so nam sporočili, da nas ne utegnejo sprejeti in da bo-do te podatke poslali preko Omni-komersa v Jugoslavijo. Prav nobe-nega zanimanja niso kazali, da bi nam svoje stroje prodali.

Ljubezniv sprejem na Poljskem

V Varšavi naju je že čakal zas-topnik Metalexporta, ki je rezerviral sobo v hotelu in naju zelo ljubezniv sprejel. Še isti dan naju je sprejel direktor podjetja ter smo skupno sestavili program najinega bivanja.

Ker s tovarišem ne znava polj-sko, sva si v Varšavi pomagala z nemščino. Poljaki seveda ne slišijo radi nemške govornice, le če sva po-vedala, od kod sva, se je najinim sobesednikom razvedrilo lice. Var-šava je zelo živahna, bila pa je strašno porušena. Iz ruševin so zgradili onkraj Visle kompleten športni stadion. V hotelu, kjer sva stanovala, je na strehi prostor za pristajanje helikopterjev.

KLJUB VSEMU: TELEVIZIJA

tovo je komu posivel že kakšen las. Kajti o tem, da bodo padli po njih, kakor čebele na med, ni bilo treba dvomiti.

Pa jo pogrunta pametna glava: Prenesimo vse skupaj v najvišjo barako in podaljšajmo anteno! Barake so namreč na hribu.

Rečeno — storjeno. Tako hitro, kot napisano sicer ne, trajalo je le štiri dni in torek 17. ju-

nija 1958 bomo slavili na našem gradbišču kot dan rojstva televizije. Komaj smo namreč vključili aparat, se je na zaslonu pokazala značka svetovnega prvenstva v nogometu in že smo poslušali angleško in sovjetsko himno. Naleteli smo ravno na tekmo: Anglija : SZ. Da ljudi ni bilo treba vabiti na ogled, o tem sploh ne bi pisal, kajti ko se je po naselju razvedelo, kaj in kako se vidi ter sliši, je soba postala, žal, premajhna.

Neko zanimivost bi pa je še omenil: Antena je visoka 20 metrov. O tem pa, da ni malenkost z golimi rokami montirati na streho 20-metrsko anteno, sestavljeno iz treh in še malo vodovodnih cevi, ter o tem, da je ušla iz ust marsikaka »madona« in zdrsnila s čela marsikatera kaplja poa, pa ne bi preveč govorili.

Tako so se »zagrizeni« oddahnili. Nič strahu več, da bi bilo treba poslušati očitke, kajti aparat je v redu.

V glavnem, namen je dosežen. Ljudje na cesti bodo le imeli košček kulturnega razve-

drila in marsikdo si bo raje zvečer ogledal pro-gram, kakor pa kje pri kmetu za drag denar ožemal kisljo šmarnico.

Vsem tistim pa, ki so nam to razvedrilo omogočili — najlepša hvala.

—lan
Pripomba uredništva: Zahvaljujemo se in pri-čakujemo novic.